

1 OPPIMAAN OHJAAMINEN

1.1 Opiskelutaitoja – luokat 1 – 2

Koulutien alkaessa kotiväki voi tukea lapsen myönteistä käsitystä koulusta ja oppimisesta. Alkuopetuksessa keskeisintä on lukemaan ja kirjoittamaan oppiminen sekä kodin kanssa tehtävä yhteistyö oppilaan positiivisen asenteen muotoutumisessa.

Ensimmäisen luokan alussa kirje kotiin: Koulun aloitus (Pikkumetsän aapinen).

Ensimmäisen luokan kevätlukukaudella kirje kotiin: Miten harjoitellaan sujuvaa lukemista? (Pikkumetsän aapinen).

Ensimmäisen luokan päättyessä kirje kotiin: Hauskaa kesäharjoittelua (Pikkumetsän aapinen).

Toisen luokan alkaessa kirje kotiin: Näin luet läksyn ja valmistaudut kokeeseen (Kulkuri 3 ja Pikkumetsän lukukirja).

Toisen lukuvuoden lopussa kirje kotiin: Kolmannelle luokalle (Pikkumetsän lukukirja).

Hyvä kotiväki!

Koulun aloitus on tärkeä tapahtuma sekä lapselle itselleen että koko perheelle. Lapsen elinpiiri laajenee, hän tutustuu toisiin koululaisiin ja kohtaa uusia haasteita. Useimmat lapset odottavat koulun alkua innolla, mutta lapsesta on toki jännittävää mennä uuteen ryhmään ja tutustua opettajaan.

Koulussa tapahtuu päivittäin paljon ja siksi kahdenkeskiset juttuhetket vanhemman kanssa on erityisen tärkeitä. Lapsi haluaa jakaa kokemuksiaan ja käsitellä päivän tapahtumia yleensä aikuisen kanssa. Kun vanhempi on kiinnostunut lapsen koulunkäynnistä, niin myös lapsi itse kokee koulun tärkeäksi asiaksi. Kun koulu on lapselle tärkeä, niin se heijastuu myönteisesti koko koulun käyntiin ja lapsen oppimiseen.

Lapsen oma opettaja kertoo, miten lukemaan ja kirjoittamaan oppiminen luokassa tapahtuu.

Kotiväki voi tukea lapsen lukemaan oppimista esim. seuraavilla tavoilla:

- Kyselkää lapselta ja kehuu jo opituista taidoista. Myönteinen kuva itsestä oppijana kannustaa lasta tarttumaan uusiin haasteisiin.

- Olkaa kärsivällisiä. Kaikki eivät opi samaa tahtia ja samalla tavalla. Vertailu sisaruksiin tai luokkakavereihin on tarpeetonta. Jokainen oppii kyllä lukemaan omaan tahtiinsa.

- On tärkeää, että lapsi oppii itse tarkkailemaan lukemistaan eikä kuvittele, että lukeminen on suoritus, jota vain aikuinen voi kontrolloida. Jos lapsi ei selviä vaikeasta kohdasta, auta häntä ja sanokaa tavu tai sana hitaasti yhteen ääneen hitaasti. Vältä keskeyttämistä tai korjaamista.

- Lukekaa lapselle tai lukekaa yhdessä lapsen kanssa joka päivä esim. 15 minuutin verran. Lukekaa myös lukutaitoisille, sillä vielä pitkään aikaan lapsi ei pysty lukemaan mielikuvitusta kiehtovia kertomuksia, koska ne ovat yleensä vaativaa luettavaa niin pituudeltaan, sanastoltaan kuin lauserakenteiltaan. Kun lapsi kuulee rikasta kieltä, hänen sanavarastonsa karttuu ja näin hän oppii ymmärtämään kirjoitettua kieltä, joka on aivan toisenlainen kieli kuin se, mitä me puhumme.

Jos teillä on huolia lapsenne koulunkäyntiin tai oppimisen edistymisen liittyen, ottakaa yhteyttä opettajaan ja pohtikaa yhdessä, miten asiat ratkaistaan.

Iloista lukuvuotta!

Lähde: Wäre, M., Lerkkanen, M-K., Suonranta-Hollo, L., Korolainen, T., Parkkinen, J., Kirkkopelto, K. & Ketonen, R. 2007. Pikkumetsän aapinen. Moniste- ja kalvopohjat 1a. WSOY Oppimateriaalit.

Kirje kotiin ensimmäisen luokan kevätlukukaudella:
Miten harjoitellaan sujuvaa lukemista

Hyvä kotiväki!

Kotitehtävät ovat keskeinen osa lukijaksi kasvamista. Ainoastaan koulussa tapahtuva lukeminen ei riitä, vaan päivittäinen harjoittelu kotona on myös erittäin tärkeää. Hyvä ja sopivan mittainen lukuläksy vastaa lukijan taitoja. Siksi lukuläksy ei yleensä ole koko luokalle sama.

Oppilaat kehittyvät sujuviksi lukijoiksi eri tahtia. Jotta kehittyisi sujuvaksi lukijaksi, on luettava joka päivä ja harjoiteltava paljon. Sujuvaa lukutaitoa tukee toisto eli saman tekstin useaan kertaan lukeminen, jolloin tekstin lukeminen on kerta kerralta sujuvampaa. Aloitteleva lukija tarvitsee myös malleja siitä, miten luetaan sujuvasti ja miltä sujuva lukeminen kuulostaa. Tästä syystä on tärkeää, että aikuinen lukee lapselle ääneen päivittäin erilaisia kertomuksia ja satuja. Silloin lapsen sanavarasto karttuu ja kirjoitettu kieli tulee tutuksi. Näin lapsi saa hyvät eväät ymmärtää lukemansa.

Kotiväki voi tukea lapsen lukutaidon kehittymistä esim. seuraavasti:

- Lue lapselle paljon, vaikka hän osaisi jo itse lukea.
- Lue lapsen kanssa yhdessä samaa kirjaa tai kumpikin lukee omaa kirjaa.
- Kuuntele, kun lapsi lukee itse sinulle aapisen tekstejä tai muita tekstejä.
- Keskustele lapsen kanssa luetusta ja koulupäivän tapahtumista.
- Rohkaise ja kannusta lasta lukemaan ja kiinnostumaan kirjoista.

Lukiessa syntyy aikuisen ja lapsen välille yhteenkuuluvuuden tunne, joka tuottaa mielihyvää molemmille. Kertomusten parista löytyy yhteistä keskusteltavaa.

Jos teillä on huolta lapsenne koulunkäyntiin tai oppimisen edistymiseen liittyen, ottakaa yhteyttä opettajaan ja pohtikaa yhdessä, miten asiat ratkaistaan.

Iloisia lukuhetkiä!

Lähde: Wäre, M., Lerkkanen, M-K., Suonranta-Hollo, L., Korolainen, T., Parkkinen, J.,
Kirkkopelto, K. & Ketonen, R. 2007. Pikkumetsän aapinen. Moniste- ja kalvopohjat
1b. WSOY Oppimateriaalit.

Kirje kotiin ensimmäisen luokan päättyessä: Hauskaa kesäharjoittelua

Hyvä kotiväki!

Lukuvuosi on nyt loppuillaan ja valmistaudumme kesäloman viettoon. On tärkeää, että lapsi jatkaa kesän aikana lukemisen harjoittelua lasta kiinnostavalla tavalla.

Jotta lapsi kehittyisi sujuvaksi lukijaksi, on luettava joka päivä ja harjoiteltava paljon. Kotiväki voi antaa lapselleen mallia aktiivisesta lukijasta lukemalla kesällä myös itse.

- Vierailkaa yhdessä kirjastossa ja valitkaa kiinnostavaa luettavaa.

- Lapsen kanssa lukeminen antaa mallin lukemisen harrastamisesta, vaikka kumpikin lukisi omaa kirjaa. Yhdessä lukeminen voi olla myös saman kirjan tai lehden lukemista vuorotellen esim. lause tai sivu kerrallaan sekä luetusta keskustelua.

- Aikuinen voi myös kuunnella ja kannustaa, jos lapsi haluaa lukea aikuiselle vaikkapa kirjasta tai lehdestä jonkin mieleisen kohdan. Kun vanhemmat ovat kiinnostuneita lapsensa lukemisesta, kiinnostus heijastuu myös lapsen tapaan suhtautua lukemiseen.

- Lue edelleen lapselle ääneen. Lukekaa myös lukutaitoisille, sillä mielikuvitusta kiehtovat kertomukset ovat yleensä vaativaa luettavaa niin pituudeltaan, sanastoltaan kuin lauserakenteiltaan. Kun lapsi kuulee rikasta kieltä, hänen sanavarastonsa karttuu ja hän oppii ymmärtämään kirjoitettua kieltä yhä paremmin. Ääneen lukemisen hetkiin liittyvä läheisyys ja yhteisten kokemusten jakaminen tuottavat myös mielihyvää molemmille.

Hyviä lukuhetkiä ja aurinkoista kesää!

Lähde: Wäre, M. ym. 2007. Pikkumetsän aapinen. Moniste- ja kalvopohjat 1b. WSOY Oppimateriaalit.

Kirje kotiin toisen luokan alkaessa:
Näin luet läksyn ja valmistaudut kokeeseen

NÄIN LUET LÄKSYN JA VALMISTAUDUT KOKEESEEN

Ennen lukemista

- Lue otsikot.
- Päättele, mikä on tekstin aihe.
- Pohdi, mitä tiedät asiasta.
- Tutki kuvat ja kuvatekstit.

Lukemisen aikana

- Keskity lukemiseen.

Lukemisen jälkeen

- Muistele lukemaasi ja pyydä jotakuta kyselemään luetusta tekstistä.

NÄIN HARJOITTELET KIRJOITTAMISTA

Kun kirjoittaminen ei ole vielä automatisoitunut, lapsen saattaa olla vaikea hallita useita asioita kirjoittamisesta samanaikaisesti. Lapselta voi puuttua tekstistä vielä kirjaimia, jopa sanoja, tärkeää on kuitenkin tekstin tuottaminen eli kirjoittamisen ilo.

Kirjoittamisen jälkeen

- Lue teksti läpi yhdessä lapsen kanssa.
- Löydä tekstistä kehuttavia asioita.
- Mieti, miten tekstiä voi täydentää ja korjata.
- Auta lasta huomioimaan sekä kehuttavat että korjattavat asiat tekstistä.

Vaikka läksyt ovat tietysti lapsen omia tehtäviä, on hyvä, että aikuinen seuraa, miten lapsi läksyt tekee ja kuuntelee, kun lapsi lukee lukuläksyä ääneen. Jotkut lapset haluavat, että aikuinen myös tarkistaa hänen tehtävänsä. Älä tyydy kysymykseen ”Onko läksyt tehty?”, vaan pyydä lasta näyttämään, mitä läksyjä tänään oli ja miten lapsi ne teki. Lapsi ei välttämättä vielä ole itse valmis ottamaan täyttä vastuuta koulunkäynnistä ja läksyistä. Tarvitaan aikuisen tukea ja yhdessä sovittuja sääntöjä. Lapsen kanssa voi sopia, miten menetellä. Läksyjen tekemistä ei kannata jättää myöhäiseen iltaan.

Kannusta ja kiitä lasta aina, kun se on mahdollista. Käännä myös epäonnistumiset oppimiskokemuksiksi ja tue lapsen pitkäjänteistä työskentelyä.

Mukavia läksyn lukuhetkiä!

Lähteet: Kulkuri 3. Opettajan opas. WSOY Oppimateriaalit.

Wäre, M., Lerkkanen, M-L., Suonranta-Hollo, L., Parkkinen, J., & Kirkkopelto, K.
2008. Pikkumetsän lukukirja. Moniste- ja kalvopohjat 2a. WSOY Oppimateriaalit.

Kirje kotiin toisen lukuvuoden lopussa: Kolmannelle luokalle

Lukuvuosi on nyt loppuillaan ja valmistaudumme kesäloman viettoon. On tärkeää, että lapsi jatkaa lukemisen harjoittelua myös kesällä häntä kiinnostavalla tavalla. Silloin kolmannen luokan aloittaminen sujuu eivätkä tekstit tunnu ylivoimaisen vaikeilta.

Kolmannella luokalla oppimisen haasteet kasvavat. Koulupäivä pitenee ja läksyjen määrä kasvaa. Uusia oppiaineita tulee ja ryhdytään opiskelemaan ensimmäistä vierasta kieltä. Keskustele lapsen kanssa kolmannelle luokalle siirtymisestä:

- Mikä lapsesta on kolmannelle luokalle siirtymisessä mukavaa tai kiinnostavaa?
- Mikä lasta mietityttää tai ehkä jännittää?
- Mitä näille asioille voisi yhdessä tehdä?

Kolmannella luokalla lapsi kohtaa entistä enemmän asiatekstejä, joiden ymmärtäminen edellyttää hyvää peruslukutaitoa ja uudenlaista luetun ymmärtämistä. Jos lapsella on sujuvassa lukutaidossa vielä paljon harjoiteltavaa, sitä tärkeämpää on innostaa ja kannustaa lasta lukemaan myös kesällä kirjoja ja lehtiä. Jotta kehittyisi sujuvaksi lukijaksi, on luettava joka päivä. Kesäaikana voi myös vierailla kirjastossa. Valitkaa yhdessä kiinnostavaa luettavaa.

Lue edelleen lapselle ääneen. Lapselle kannattaa lukea hieman vaativampia tekstejä, mitä hän itse valitsisi luettavakseen. Näin lapsi oppii kuulemansa ja kuvien avulla arvioimaan kertomuksen juonta ja keskeisiä asioita. Samalla sanavarasto karttuu. Innosta lasta kysymään ja keskustele uusista ja oudoista asioista. Yhdessä lukemisen hetkiin liittyvä läheisyys ja mahdollisuus yhteisten kokemusten jakamiseen palkitsee sekä aikuista että lasta.

Aurinkoista kesää!

Lähde: Wäre, M., Lerkkanen, M-L., Suonranta-Hollo, L., Parkkinen, J., & Kirkkopelto, K. 2008. Pikkumetsän lukukirja. Moniste- ja kalvopohjat 2b. WSOY Oppimateriaalit.

1.2 Opiskelutaitoja – luokat 3 – 6

NÄIN LUET LÄKSYN

Ennen lukemista

- Lue otsikot.
- Päättele, mikä on tekstin aihe.
- Pohdi, mitä tiedät asiasta.
- Tutki kuvat ja kuvatekstit.

Lukemisen aikana

- Keskity lukemiseen.
- Mieti, mikä on tekstin pääasia.

Lukemisen jälkeen

- Mieti, ymmärsitkö lukemasi.
- Lue uudelleen.
- Pohdi, mitä opit.
- Kertaa oppimasi esimerkiksi tekemällä kysymyksiä tekstistä.

Lähde: Kulkuri 4. Opettajan opas. WSOY Oppimateriaalit.

NÄIN VALMISTAUDUT KOKEESEEN

Valmistaudu

- Lue läksy ja tee annetut tehtävät huolellisesti jokaisen oppitunnin jälkeen. Silloin kokeeseen valmistautuminen on helpompaa.
- Merkitse koealue muistiin tarkasti.
- Aloita kokeeseen valmistautuminen ajoissa.
- Opiskele kokeeseen useampana päivänä.
- Päätä, mitkä sivut opiskelet minäkin päivänä.
- Lue kokeeseen paikassa, jossa sinun on helppo keskittyä.

Lue

- Silmäile otsikot, kuvat, kuvatekstit ja kaaviot.
- Keskity lukemiseen.
- Mieti, mikä on tekstin pääasia.
- Etsi tekstin tärkeimmät kohdat.
- Tee muistiinpanoja: alleviivaa, kirjoita, piirrä.
- Lue muistiinpanot vihkosta.

Kertaa

- Selaile koealuetta. Mieti, ymmärsitkö lukemasi.
- Kirjoita oudot ja vaikeat sanat muistiin.
- Lue uudelleen vaikeat kohdat.
- Pohdi ja ota selville, mitä vaikeat kohdat tarkoittavat.
- Tee itsellesi kysymyksiä koealueesta tai pyydä jotakuta kysymään koealueen asioita.

Lähde: Kulkuri 5. Opettajan opas. WSOY Oppimateriaalit.

NÄIN LUETAAN TIETOTEKSTIÄ

Ennen lukemista

- Silmäile tietotekstin otsikoita, kuvia ja kuvatekstejä.
 - Mikä on tekstin pääotsikko?
 - Mitkä ovat tekstin väliotsikot?
 - Mitä kuvat ja kaaviot kertovat?
 - Mitä tietoa saat kuvateksteistä?
- Mieti, mitä tiedät tekstin aiheesta etukäteen.
Laadi tiedoistasi esim. ajatuskartta.
- Mieti, mitä muuta haluat tietää aiheesta. Etsi ja kirjoita kysymyksiä.
 - Mitä? Kuka? Missä? Miksi? Milloin? Ketkä?

Lukemisen aikana

- Keskity lukemiseen.
- Mieti, mikä on tekstin pääasia.
- Pohdi, ymmärrätkö lukemasi.
- Lue uudelleen vaikeat kohdat.
- Selvitä, mitä tarkoittavat sanat, joita et ymmärrä.

Lukemisen jälkeen

- Kertaa lukemasi silmäilemällä tekstiä: otsikot, lihavoidut sanat, kuvat ja kuvatestit.
- Tee muistiinpanoja lukemastasi.
 - Mikä on tekstin aihe?
 - Mitä aiheesta kerrotaan?
 - Mitkä tiedot ovat tärkeimpiä?
 - Mihin keksimiisi kysymyksiin sait vastauksen?

Lähde: Kulkuri 5. Opettajan opas. WSOY Oppimateriaalit.

NÄIN KERTAAT LUKEMASI TEKSTIN

Palaa tekstiin

- Silmäile otsikoita, lihavoituja sanoja, kuvia ja kuvatekstejä.
- Mieti, mistä teksti kertoo.
- Pohdi, ymmärsitkö lukemasi.
- Lue uudelleen vaikeat kohdat.

Etsi olennainen

- Etsi tekstin tärkeimmät asiat.
- Pohdi seuraavia kysymyksiä.
 - Mikä on tekstin aihe?
 - Mitä aiheesta kerrotaan?
 - Mitkä tiedot ovat tärkeimpiä?

Tee muistiinpanot

- Alleviivaa tekstin tärkeimmät asiat ja kirjoita ne muistiin omin sanoin.
- Voit koota muistiinpanot esimerkiksi ajatuskartaksi.

Lähde: Kulkuri 4. Opettajan opas. WSOY Oppimateriaalit.

NÄIN VASTAAT KOKEESSA

Tutki tehtävää

- Lue tehtäväohje huolellisesti.
- Alleviivaa tehtäväohjeesta, mitä kysytään.

Suunnittele, mitä ja miten vastaat

- Kokoa vastauksesi tärkeimmät asiat.
esimerkiksi tukisanalistaan tai ajatuskarttaan.
- Pohdi, miten tehtävään kannattaa vastata.
- Vastaus voi olla esimerkiksi lyhyt määritelmä tai pitempi kirjoitelma.

Kirjoita

- Kirjoita vastauksesi omin sanoin selkeällä käsialalla.
- Vastaa kokonaisilla virkkeillä.
- Muista oikeinkirjoitussäännöt ja kappalejako.
- Kirjoita vastauksesi selkeästi.

Tarkista

- Lue vastauksesi.
- Tarkista, että olet vastannut tehtävään.
- Tarkista oikeinkirjoitus.
- Täydennä vastauksesi esimerkiksi kuvilla, kuvioilla tai alleviivauksin.

Lähde: Kulkuri 6. Opettajan opas. WSOY Oppimateriaalit.

KIRJOITETAAN KERTOMUS

Valitse päähenkilö

- Valitse yksi kuvien henkilöistä kertomuksen päähenkilöksi tai keksi päähenkilö itse.

Aloita kertomus

- Aloita kertomus kuvailemalla, kuka ja millainen päähenkilösi on.
- Voit kirjoittaa päähenkilöstäsi ulkopuolisena kertojana (hän - muodossa) tai eläytymällä hänen rooliinsa (minä - muodossa).

Valitse tapahtumapaikka

- Valitse yksi kuvien paikoista kertomuksen tapahtumapaikaksi tai keksi itse.
- Jatka kertomusta kertomalla, millaisessa paikassa päähenkilö on ja mitä siellä tapahtuu. Kerro myös, miksi päähenkilösi on tässä paikassa.

Keksi juonen huippukohta

- Valitse kuva, joka liittyy kertomuksen juonen huippukohtaan.
- Jatka kertomusta.

Kirjoita lopetus

- Valitse kuva, joka liittyy kertomuksen lopetukseen.
Kerro, mitä päähenkilöllesi tapahtuu.

Lähde: Kulkuri 5. Opettajan opas. WSOY Oppimateriaalit.

NÄIN TARKISTAT TEKSTISI

Syynää sanat

- Tarkista, että sanoissa ei ole kirjoitusvirheitä.
- Lisää kirjainten tunnukset paikoilleen (å, ä, ö, i, j, t).
- Tarkista, että yhdyssanat on kirjoitettu oikein.
- Kirjoita erisnimet isolla alkukirjaimella.

Viilaa virkkeet

- Aloita virke isolla alkukirjaimella.
- Erotta pää- ja sivulause toisistaan pilkulla.
- Merkitse loppuun lopetusmerkki (. ! ?).

Tarkista teksti

- Muista selkeä kappalejako.
- Varmista, että otsikko vastaa tekstin sisältöä.

Lähde: Kulkuri 5. Opettajan opas. WSOY Oppimateriaalit.

OHJEITA LUKUPÄIVÄKIRJAN KIRJOITTAJALLE

Valitse

- Valitse teksti (esim. novelli) tai kirja, jonka aiot lukea.

Ota lukupäiväkirja käyttöön

- Kirjoita lukupäiväkirjan kanteen oma nimesi ja otsikko Lukupäiväkirja. Voit myös keksiä lukupäiväkirjalle oman nimen.
- Aloita kirjoittamalla päivämäärä.
- Kirjoita seuraavaksi sekä kirjailijan että tekstin tai kirjan nimi.
- Kerro, mitä ajattelit:
 - tekstin tai kirjan nimestä
 - kirjailijasta
 - kirjan etu- ja takakannesta
- Pohdi, millä perusteella valitsit tekstin tai kirjan.
- Kirjoita, millaista lukukokemusta odotat.

Aloita

- Kun olet lukenut tekstin tai kirjan alun, kerro, millainen aloitus oli.
 - Mitä pidit aloituksesta?
 - Mitkä asiat jäivät mietityttämään sinua?
 - Mitä seuraavaksi voisi tapahtua?

Kirjoita säännöllisesti

- Päätä, kuinka usein kirjoitat lukupäiväkirjaasi.
- Lukemisen aikana voit pysähtyä kirjoittamaan lukupäiväkirjaasi henkilöistä, tapahtumista tai asioista.
 - Mitä ajattelit henkilöistä?
 - Mitä ohjeita antaisit henkilöille?
 - Mitä tunteita tai ajatuksia teksti tai kirja sinussa herättää?
 - Mitkä tapahtumat ovat jääneet erityisesti mieleesi? Miksi?
 - Mitkä tapahtumat tai asiat liittyvät omaan elämään? Miten?
 - Onko kirjailija päätenyt eri ratkaisuihin kuin mitä ennustit lukiessasi?
- Merkitse sivunumerot muistiin, että löydät tärkeät kohdat myöhemmin.

Lopeta

- Kun olet lukenut tekstin tai kirjan, kerro mielipiteesi siitä ja arvioi sitä haluamallasi tavalla.

Lähde: Kulkuri 5. Opettajan opas. WSOY Oppimateriaalit.

NÄIN ETSITÄÄN TIETOA

Valmistaudutaan tiedonhakuun

- Pohdi, mitä tarkoitusta varten etsit tietoa. Esim. Teet esitelmän tai kirjoitat tietotekstin.
- Valitse aihe, josta haluat etsiä tietoa. Esim. koirat.
- Rajaa aihe tarkasti. Esim. Westie-rotu.
- Tee taulukko mallin mukaan. Piirrä ja kirjoita taulukkoon, mitä tiedät ja haluaisit tietää.

Mitä jo tiedät?	Mitä haluaisit tietää?	Mitä tietoja sain?
Piirrä ja kirjoita, mitä tiedät aiheesta etukäteen.	Keksi ja kirjoita aiheesta 2-4 kysymystä.	Kirjoita aiheestasi tärkeimmät asiat. Vastaa kysymyksiisi sen jälkeen, kun olet etsinyt tietoa aiheestasi.

Valitse tietolähde ja hakusana

- Pohdi, mistä tietoa löytyisi. Esim. kirjoista, lehdistä ja internetistä.
- Etsi tietoa ainakin kahdesta tietolähteestä.
- Päättää hakusana, jolla haet tietoa. Esim. Westie

Kirjan kimppuun

- Etsi kirja, jossa on tietoa aiheestasi.
- Tutki kirjan etu- ja takakanta sekä kirjan sisällysluettelo ja hakemistoa.
- Pohdi, onko kirjassa tarvitsemaasi tietoa.
- Etsi ja lue sivut, joilta arvelet löytyvän tietoa.

Sukellus nettiin

- Avaa valitsemasi hakukone.
- Kirjoita hakusana ja aloita haku.
- Valitse osoite, josta haluat lukea lisää.
- Pohdi, onko sivulla tarvitsemaasi tietoa.
- Kirjoita muistiin sivun osoite.
- Arvioi, ovatko sivut luotettavia.
 - Mitä tarkoitusta varten sivut on tehty?
 - Kuka sivuja ylläpitää?
 - Milloin sivut on päivitetty?

Tutustu tietoon

- Tutki löytämäsi tietoa: selaile, lue ja tee muistiinpanoja.
- Arvioi, onko löytämäsi tieto luotettavaa. Esim. Vertaile, löysitkö saman tiedon useammasta eri lähteestä.
- Valitse aiheeseesi sopivat tiedot.

Käytä tietojasi

- Kirjoita löytämäsi tiedot muistiin omin sanoin. Älä kopioi tekstiä tai kuvia omaan työhösi.
- Käytä löytämiäsi tietoja. Esim. Tee esitelmä tai tietoteksti.
- Kirjoita loppuun lista kirjoista ja internetsivuista, joista löysit tietoa. Esim. <http://www.westiekerho.fi/>

Arvioi onnistumistasi

- Tutki muistiinpanojasi ja mieti, löysitkö etsimääsi tietoa.
- Pohdi, olivatko ennakkotietosi aiheesta oikeita.
- Täydennä taulukkosasi viimeinen sarake.

Lähde: Kulkuri 5. Opettajan opas. WSOY Oppimateriaalit.

NÄIN ETSIT TIETOA INTERNETISTÄ

Valitse hakukone

- Avaa internet- yhteys.
- Valitse hakukone.
Esimerkiksi: Google, Yahoo, Altavista
- Kirjoita hakukoneen osoite osoitekenttään.
Esimerkiksi: www.google.fi

Hakusana käyttöön

- Päätä hakusana, jolla haet tietoa.
Esimerkiksi: *marjat*
- Kirjoita hakusana ja aloita haku.
Jos valitulla hakusanalla ei löydy osoitetta tai niitä löytyy liikaa,
tarkenna hakua lisäämällä muita sanoja.
Esimerkiksi: *suomalaiset marjat*

Tiedon kimppuun

- Valitse osoite, josta haluat lukea lisää. Klikkaa sitä.
- Pohdi, onko sivuilla tarvitsemaasi tietoa.
Kirjoita muistiin sivun osoite.
- Arvioi, ovatko sivut luettavat.
 - Mitä tarkoitusta varten ne on tehty?
 - Lukeeko sivuilla, kuka sivuja ylläpitää ja koska sivut on päivitetty?
- Jos sivuilla on linkkejä, niitä klikkaamalla saat lisää tietoa asiasta.
- Kirjoita löytämäsi tiedot sivuilta muistiin omin sanoin.
Älä kopioi tekstiä suoraan omaan työhösi.

Lähde: Kulkuri 4. Opettajan opas. WSOY Oppimateriaalit.

ETSITÄÄN TIETOA

Arvioi onnistumistasi

- Tutki muistiinpanojasi ja mieti, löysitkö etsimääsi tietoa.
- Arvioi, kuinka onnistuit tiedon etsimisessä.
- Pohdi, mitä kannattaa seuraavalla kerralla tehdä toisin.

Käytä tietojasi

- Kirjoita löytämäsi tiedot muistiin omin sanoin. Älä kopio tekstiä tai kuvia omaan työhösi.
- Käytä löytämiäsi tietoja, esimerkiksi: *Tee esitelmä tai kirjoita tietoteksti.*
- Kirjoita loppuun lista kirjoista ja internet-sivuista, joista löysit tietoa.

Esimerkiksi: Berghäuser, Walter. Westie West Highland White Terrier. 1999 Kosmos Verlags-GmbH

<http://www.westiekerho.fi> Luettu: 10.4.2010

Tutustu tietoon

- Tutki löytämääsi tietoa: selaile, lue ja tee muistiinpanoja.
- Arvioi, onko löytämäsi tieto luotettavaa.
- Valitse aiheeseesi sopivat tiedot.

Tutustu lähteisiin

- Etsi tietoa valitsemistasi lähteistä. Jos käytät tietolähteinä kirjaa ja internetiä, käytä apunasi ohjeita.

Valitse tietolähde ja hakusana

- Pohdi, mistä tietoa löytyisi. Esimerkiksi: tietokirjoista ja internetistä.
- Etsi tietoa ainakin kahdesta eri tietolähteestä.
- Päättää hakusana, jolla haet tietoa. Esimerkiksi: Westie, koirarodut

Valmistaudu tiedonhankintaan

- Pohdi, mitä tarkoitusta varten etsit tietoa. Esimerkiksi: Teet esitelmän tai kirjoitat tietotekstin.
- Valitse aihe, josta haluat etsiä tietoa. Esimerkiksi: koirarodut
- Rajaa tehtävän aihe tarkasti. Esimerkiksi: Westie
- Mieti, mitä tiedät aiheesta etukäteen. Kirjoita tietosi esimerkiksi ajatuskarttaan.
- Kirjoita aiheesta 4 – 6 kysymystä.

Lähde: Kulkuri 6. Opettajan opas. WSOY Oppimateriaalit.

NÄIN KÄYTÄT TIETOLÄHTEINÄ KIRJAA JA INTERNETIÄ

Tietolähteen valitseminen

<ul style="list-style-type: none">▪ Etsi kirja, jossa on tietoa aiheestasi. Muista, että kirjastossa kirjat on luokiteltu hyllyihin aiheen mukaan.▪ Esim. maantieto, käsityö	<ul style="list-style-type: none">▪ Valmistaudu tiedonhakuun internetissä.▪ Päätä, haetko tietoa sana- vai aihehauulla.▪ Valitse hakukone. Esim. www.google.fi www.wikipedia.fi
---	--

Hakusanan rajaaminen

- Päätä hakusana, jolla haet tietoa. Esim. koirarodut
- Muista rajata hakusana tarkasti. Esim. Westie

Tietolähteeseen tutustuminen

<ul style="list-style-type: none">▪ Tutki kirjan etu- ja takakantta.▪ Tutustu kirjan sisällysluetteloon ja asiahakemistoon.▪ Selaile ja silmäile kirjan sisältöä.	<ul style="list-style-type: none">▪ Jos käytät sanahakukonetta, kirjoita hakukenttään yksi tai useampi hakusana ja aloita haku.▪ Jos käytät aihehakua, kirjoita hakukenttään aiheesi ja klikkaa linkkejä aiheesi mukaan. Esim. koirarodut → Westie → Westien hoito
---	---

Tiedon arvioiminen

- Pohdi, onko lähteessä haluamaasi tietoa.
- Arvioi lähteen luotettavuutta.

Lähdetietojen merkitseminen

- Kirjoita löytämäsi tiedot muistiin omin sanoin.
- Merkitse lähdetiedot niistä lähteistä, joista löysit tietoa.

Lähdetiedot kirjasta: tekijä, ilmestymisvuosi, teoksen nimi Berghäuser, Walter. 1999. <i>Westie. West Highland White Terrier</i>	Lähdetiedot internet- sivusta: tekijä, otsikko, osoite, päivämäärä, jolloin sivu on luettu Westiekerho. <i>Rotumääritelmä</i> http://www.westiekerho/rotumaaritelma.htm Luettu: 10.4.2010 14:20
--	---

Lähde: Kulkuri 6. Opettajan opas. WSOY Oppimateriaalit.

1.3 Oppimistyylit

Ihmisten erilaisuus näkyy myös siinä, miten he oppivat asioita ja käyttävät eri havaintokanavia hyväkseen. Joku ihminen pystyy esim. lukemastaan kirjasta muistamaan tarkalleen kohdan, jossa hänen tarvitsemaansa tietoa käsiteltiin ("oikean sivun yläreunassa"). Joku taas on sosiaalisissa tilanteissa herkkä yleiselle ilmapiirille, toisen taas muistaessa tarkalleen, mitä on kuullut muiden puhuvan.

Joillekin ihmisille kaikki havaintokanavat voivat olla yhtä merkittäviä oppimisen kannalta. Usein kuitenkin jokin tai jotkut kanavat nousevat muita merkittävämpään asemaan. Vaikka haju- ja makuaistit ovat ihmiselle tärkeitä, eniten on kuitenkin kiinnitetty huomiota näkö-, kuulo- ja tuntoaistiin oppimista tarkkailtaessa.

Oppimaan oppiminen on myös oman oppimistyylin eli havaintokanavan löytämistä. **Aistikanavat harjaantuvat kaikilla.** Kun tietää eri oppimistyyleistä, voi helpottaa omaa oppimistaan.

Puhutaan **visuaalisesta, auditiivisesta ja kinesteettisestä** oppimistyylistä.

Visuaalinen oppija:

- perustaa oppimisen näköhavaintoon
- saattaa prosessoida asioita nopeasti, eikä jaksaa kuunnella pitkiä sanallisia selityksiä
- palauttaessaan asioita mieleensä, hakee kuvia mielestään
- käyttää puhuessaan eleitä apunaan "kuvittamaan kertomusta"

Visuaalista oppijaa voivat auttaa:

- ajatuskartat
- kuvat, kaaviot ja symbolit
- muistettavien asioiden lapuille kirjoittaminen
- alleviivaukset ja muut merkinnät tekstissä

Auditiivinen oppija:

- omaksuu asioita kuunnellen
- seuraa mieluiten loogisesti etenevää tapahtumaketjua
- tarvitsee aikaa sulattaessaan kuulemaansa ja käydessään asioita mielessään läpi
- selittää mielellään asioita muille selkiinnyttäen samalla omia ajatuksiaan

Auditiivista oppijaa voivat auttaa:

- asioista keskusteleminen ja kysyminen
- äänikirjat vaihtoehtona lukemiselle
- opettajan kertomukset opittavista asioista
- keskittynyt kuuntelu (oikea istuma-asento, rauhoittuminen, sisäinen käsky: "Nyt kuuntelen")
- jonkun suorittama koealueen kysely

Kinesteettinen oppija:

- pitää liikettä, tuntoaistimusta ja tunnetta tärkeänä
- haluaa tehdä ja kokeilla asioita itse ja olla toiminnassa aktiivisesti mukana
- ilmapiirin miellyttävyys, ihmiset ja oma rento olo ovat tärkeitä
- asioiden oppiminen vie aikaa, koska tekemällä prosessointi on suhteessa hitaampaa
- liikkuu puhuessaan ja käyttää eleitä apunaan
- hankala istua pitkiä aikoja paikallaan

Kinesteettistä oppijaa voivat auttaa:

- hyvä mieli ja vointi (uni ja ravinto) oppimistilanteessa
- ajatuskarttojen ja muistiinpanojen tekeminen kirjoittamalla ja piirtämällä
- ääntä tuottamaton stressilelu tai muu hypisteltävä
- taukoleikit ja -jumpat
- hankalien asioiden opiskelu porukalla

Lähteet: Holste, M., Jeronen, E. & Renfors, T. 1999. Ihminen – terveyskasvatus (kansio). Helsinki: WSOY.

Haime, S., Huttunen, M-L., Kuikka, J. & Valtonen, T. Opettajan Valmentaja, oppilaanohjaus 7-9. 2009. Helsinki: Edita.

OPPIMISTYYLIN SELVITTÄMINEN YKSINKERTAISTAEN –HARJOITUS 1

- sanalista luetaan ääneen, rasti ruutuun, mitä sinulle tuli sanasta ensimmäisenä mieleen (tuoksu, ääni, kuva, maku, tuntu)
- rastien määrä kertoo oppimistyylin (havaintokanavan)

	kuulo auditiivinen	näkö visuaalinen	maku ki-	tunto nesteet-	haju tinen
kesäloma					
mummola					
jäätelö					
oma huone					
meren ranta					
tähtitaivas					
lihapullat					
juna					
ruusu					
liikenneuhka					
suksilatu					
täytekakku					
ystävä					
pikkuvauva					
tunturi					
päiväkirja					
syntymäpäivä					
kirje					
lottovoitto					
kylpyläloma					

Lähde:Testi ja sanalista: KM, NLP -Practitioner Sirkku Piispanen.

OPPIMISTYYLIN SELVITTÄMINEN –HARJOITUS 2

Alla on kuvattu tilanteita. Valitse vaihtoehdoista se, joka mielestäsi parhaiten vastaa omaa tapaasi toimia ja ajatella.

1. Olet onnistunut kokeissa erityisen hyvin. Kerrot kaverillesi, miten kotiväki oli epäillyt selviytymistäsi kokeissa. Ajattelet kertoa hyvästä koenumeroista kotona vasta illalla, kun kaikki ovat kotona. Ennakoit kotiväen reaktioita koenumeroosi ja sanot kaverillesi:
 - a) Voin jo ihan nähdä niiden yllättyneet ilmeet.
 - b) Suorastaan kuulen jo etukäteen, miten porukka kuulostaa yllättyneeltä.
 - c) Tunnen jo etukäteen kotiväen yllättyneisyyden.
2. Sinulla on luokassa pidettävänä suullinen esitys. Olet valmistautunut tehtävään huolella, uskot onnistuvasi hyvin ja odotat malttamattomana pääseväsi pitämään esitystä. Mikä seuraavista vastaa parhaiten omaa mielikuvaasi, kun ajattelet tulevaa onnistumistasi:
 - a) Näen jo, miten olen pitämässä esitystäni.
 - b) Melkein jo kuulen oman ääneni.
 - c) Nyt jo tuntuu hyvältä.
3. Olet esittelemässä uutta hyvää ideaasi kavereillesi. Kysyt heidän mielipiteitään ideastasi. Mikä parhaiten vastaa sinun tapaasi kysyä:
 - a) Miltä tämä idea näyttää teistä?
 - b) Miltä tämä idea kuulostaa teistä?
 - c) Miltä tämä idea tuntuu teistä?
4. Sinulle esitetään seuraavan kesän lomasuunnitelmaa. Suunnitelma on sinun mielestäsi erinomainen. Mikä vastaa parhaiten sinun tapaasi ilmaista asia:
 - a) Näyttää hienolta.
 - b) Kuulostaa hienolta.
 - c) Tuntuu hienolta.

Katsele mitä vaihtoehtoja olet rengastanut. Voit vastaustesi perusteella saada käsityksen siitä, mikä on sinulle keskeisin aistikanava. Voi olla, että useampikin kuin yksi vaihtoehto on tuntunut sinusta luontevalta.

- eniten **a** -vaihtoehtoja: Olet visuaalinen tyyppi.
- eniten **b** -vaihtoehtoja: Olet auditiivinen tyyppi.
- eniten **c** -vaihtoehtoja: Olet kinesteettinen tyyppi.

Lähde: Holste, M., Jeronen, E. & Renfors, T. 1999. Ihminen – terveystieteet (kansio). Helsinki: WSOY.

OPPIMISTYYLIN SELVITTÄMINEN –HARJOITUS 3

Rastita, oletko väittämän kanssa samaa mieltä vai eri mieltä.

visuaalinen oppimistyyli	samaa mieltä	eri mieltä
Jos kirjoitan asian muistiin, muistan sen hyvin.		
Opin helpommin lukemalla, kuin kuuntelemalla.		
Kokeessa yritän muistaa kirjan sivun ja siinä olevat asiat ja kuvat.		
Opin hyvin katselemalla televisiota ja videoita.		
Kirjoitetut ohjeet helpottavat tehtävien tekemistä.		
Minulle on tärkeää, että näen puhujan kasvot.		
samaa mieltä -vastauksia yhteensä		

auditiivinen oppimistyyli	samaa mieltä	eri mieltä
Luen mielelläni ääneen opiskellessani kokeisiin.		
Työrauha ja hiljaisuus ovat minulle tärkeitä.		
Muistelen kokeissa, mitä opettaja on sanonut kysyttävästä asiasta tunnilla.		
Minusta on mukava keskustella opiskeltavasta asiasta. Se auttaa minua oppimaan.		
Taustamusiikki auttaa keskittymään.		
Muistan helpommin, mitä ihmiset sanovat, kuin miltä he näyttävät.		
samaa mieltä -vastauksia yhteensä		

kinesteettinen oppimistyyli	samaa mieltä	eri mieltä
Oppiminen on parhaimmillaan tekemistä ja toimimista.		
Oppimista auttaa, jos voin tehdä mallin tai kuvion opittavasta asiasta.		
Opin paremmin, kun voin tehdä samalla jotakin.		
Jotta pysyn rauhallisena, piirrän tai kirjoitan samaan aikaan, kun opettaja puhuu.		
Minusta testien ja tutkimusten tekeminen on mukavaa.		
Yhteiset projektit ovat minun juttuni.		
samaa mieltä -vastauksia yhteensä		

Lähde: Holste, M., Jeronen, E. & Renfors, T. 1999. Ihminen – terveystieteiden (kansio).
Helsinki: WSOY.

1.4 Tarkkaavaisuus

- Tarkkaavaisuudella tarkoitetaan mielen suuntaamista.
- Toisinaan mieli on suunnattava tietoisesti tehtävään tai käsillä olevaan toimintaan, jotta tehtävä sujuisi moitteettomasta.
- **Automaattinen prosessointi** tarkoittaa niitä toimintoja, jotka sujuvat kuin itsestään, tietoisien tarkkaavaisuuden ulkopuolella. Voimme esimerkiksi kävellä ja samanaikaisesti puhella ja katsella maisemia kävelyn siitä häiriintymättä.
- **Kontrolloitu prosessointi** on hidasta ja vaatii tietoista tarkkaavuuden suuntaamista tekemisen kohteeseen. Esim. kirjoittaminen ja lukeminen ovat alkuvaiheessa helposti häiriintyvä tapahtuma, kunnes kirjoittaminen ja lukeminen muuttuvat automaattisiksi ja sujuvat hyvin silloinkin, kun ympäristössä on häiriötekijöitä.

Tarkkaavaisuuden tutkiminen

- Tarkoituksena on tutkia sitä, miten helppo sinun on keskittyä ja suunnata tarkkaavaisuutesi niihin tehtäviin, joita olet tekemässä.
- Tutkimuskohteeksi on valittu koulussa annettujen kotitehtävien tekeminen.
- Jokaisella on oma tapansa tehdä kotitehtäviä. Joku tekee ne heti koulun jälkeen ja joku vasta illan päätteeksi. Joku rentoutuu ja viettää rauhallisen hetken ennen läksyjen tekemistä, joku taas tekee läksyt heti vaikka urheilemasta tultuaan tai kuunneltuaan musiikkia.
- Joskus edelliset tapahtumat saattavat vaikeuttaa keskittymistä. Esim. mielenkiintoisen TV-sarjan tapahtumat voivat tulla mieleen, vaikka yrittää opiskella. Tavoitteena on selvittää, miten paljon tapahtumat ennen läksyjen tekemistä vaikuttavat sinun keskittymiseesi.

TARKKAAVAISUUDEN TUTKIMINEN –HARJOITUS

- Täytä muutaman päivän ajalta alla oleva lomake.
- Kun olet tehnyt läksysi, arvioi, miten paljon lomakkeessa mainitut asiat tulevat mieleesi läksyjen tekemisen aikana.
- Arvioi seuraavien numeroiden avulla:
 - 1 = ei tullut lainkaan mieleen
 - 2 = tuli erittäin harvoin mieleen
 - 3 = tuli muutaman kerran mieleen
 - 4 = tuli melko usein mieleen
 - 5 = tuli erittäin usein mieleen

TAPAHTUMA	ARVIO
Olet katsonut televisiosta ohjelmaa juuri ennen läksyjen tekemistä. Miten usein ohjelman tapahtumat tulevat mieleesi läksyjen tekemisen aikana?	
Olet ollut kavereittesi kanssa ulkona ja ryhdyt tekemään läksyjä. Miten usein kaverit ja koetut tapahtumat tulevat mieleesi läksyjen aikana?	
Olet ollut voimakkaasti eri mieltä jostain asiasta kotiväkesi kanssa. Miten usein kiista tulee mieleesi läksyjen aikana?	
Olet tekemässä läksyjä ja läksyjen jälkeen olet menossa johonkin mukavaan paikkaan tai kaverille. Miten paljon läksyjen aikana tuleva meno nousee mieleesi?	

- Mieti, mitä omat tuloksesi kertovat sinulle.
- Katkeileeko opiskelusi usein mieleen tulevien asioiden vuoksi?
- Jos näin on, niin mitä voisit tehdä asialle?
- Pitäisikö sinun muuttaa läksyjen teon ajankohtaa tai rauhoittaa läksyjen tekoa varten ympäristösi, vai molempia?

1.5 Tiimityöskentely

Mikä on tiimi?

Tiimi on joukko ihmisiä, jotka itsejohtoisesti, yhteisvastuullisesti, tiiviissä yhteistyössä suorittavat pitkäkestoisesti tiettyä työkokonaisuutta ja tiimin jäsenten erilaisuutta hyödyntäen pyrkivät yhteisiin arvopäämääriin ja tavoitteisiin yhteisten pelisääntöjen puitteissa (Pirnes 1994).

Tiimityö on päivittäistä yhteistä suunnittelua, jopa yhdessä ajattelemista, yhdessä tekemistä sekä yhdessä arviointia ja kehittämistä. Tiimien voima on erilaisuudessa. Tiimissä syntyy helposti rooleja, joihin toisaalta ajaudutaan tai toisaalta joudutaan. Samanlaisten tyyppien tiimejä tulisi välttää, erilaisuus antaa tiimille voimaa.

Tiimikoulussa/luokassa osaaminen on kokonaisuuden summa. Alati monimutkaistuvassa maailmassa kukaan ei hallitse kaikkia asioita. Yhteisön osaaminen muodostuu yksilöistä, tiimitason yhteisöllisestä osaamisesta ja johdon osaamisesta. On osattava toimia muuttuvan toimintaympäristön mukana. Jokainen päivä on haaste uudelle innovaatiolle ja innostavalle kohteelle.

Yhteishenki tiimityössä:

Tiimityössä oleellista on ryhmähenki, seuraavassa siihen vaikuttavia seikkoja:

- yhteenkuuluvuus ja yksimielisyys (asioista keskustellaan niin kauan, että yhteinen näkemys löytyy)
- sitoutuminen (päämäärät ja tavoitteet)
- luottamus (tiimillä päätösvaltaa, tukea ja apua annetaan)
- omistajuus (tehtävä ja vastuualue selkeä, tunne omasta/tiimin työstä ja vastuusta)
- vastuu (tiimillä yhteisvastuu)
- aloitekyky (sisäinen yrittäjäisyys, ongelmanratkaisukyky)
- viestintä (omien ajatusten esittäminen ja toisen kuuleminen)
- asioiden loppuunsaattaminen (työ alkaa jostakin ja loppuu johonkin)

Yhteistoiminnallinen oppiminen

”Yhteistoiminnallinen oppiminen on kurinalaista, yhteisvastuullista ja tavoitteellista pienryhmissä suoritettavaa oppimista. Jokainen ryhmän jäsen osallistuu aktiivisesti yhteiseen työhön siten, että oppijat kantavat vastuuta oman työskentelynsä ohella myös toisten oppimisesta ja kehittävät samalla tarpeellisia ryhmätyön ja oppimisen taitojaan. Oppimisen tavoitteena on laaja-alainen oppimistulosten parantaminen. Tällaisia tavoitteita ovat tiedollisten ja taidollisten lisäksi oppijan itsenäistyminen ja vastuuntunto, realistisen minäkäsityksen ja itsetunnon kehittyminen, aloitekyky ja yritteliäisyys, yhteistyökyky ja johtajuuden oppiminen, suunnitelmallinen työskentely, oman oppimisen säätely ja oppimisen arviointi yksin ja ryhmissä.” (Kohonen 1994.)

Yhteistoiminnallisuus on ennen muuta tekemistä, jossa on yhteiset tavoitteet, yhteinen sitoutuminen, keskinäinen luottamus ja riippuvuus ja jossa yhdessä myös arvioidaan ja kehitetään toimintaa. Kysymys on siis erityisesti sosiaalisten taitojen oppimisesta (Sahlberg 1998).

Yhteistoiminnallisuus nähdään kaikkea yhteisössä tapahtuvaa toimintaa läpäisevänä periaatteena, oppimisen tulisi ulottua koululuokasta opettajainhuoneen kautta koko kuntaan ja toimielimiin saakka.

Lähteet: Helakorpi, S. 2001. Innovatiivinen tiimi- ja verkostokoulu. Tammi Oppimateriaalit.
Saloviita, T. 2006. Yhteistoiminnallinen oppiminen ja osallistava kasvatus. Juva: PS-kustannus.
Saloviita, T. 2007. Työrauha luokkaan, löydä omat toimintamallisi. Juva: PS-kustannus.

OPPIMISEN RYHMÄEDUT -HARJOITUS

Vastuu luokan ja ryhmän menestymisestä on kaikilla ryhmän jäsenillä. Jos yksi menestyy, se vaikuttaa koko ryhmän menestymiseen. Yhteinen menestyminen koituu kaikkien eduksi. Jokainen ryhmän jäsen on vastuussa ryhmän tuloksista, ja jokaisen työpanosta tarvitaan. Kun kaikki tekevät parhaansa, on mahdollista rakentaa yhteinen menestystarina.

- Missä olemme onnistuneet luokkana/ryhmänä?
- Tutki, millainen ryhmän jäsen olet.

Laita rasti kyllä tai ei -ruutuun sen mukaan, kumpi vaihtoehto kuvaa sinua paremmin.

	KYLLÄ	EI
Kestänkö asioiden ja tilanteiden keskeneräisyyttä?		
Sopeudunko ryhmän työskentelytahtiin?		
Annanko tilaa muille ryhmän jäsenille?		
Annanko tilaa uusille ideoille?		
Otanko huomioon erilaisia näkemyksiä?		
Osaanko katsoa ongelmaa eri näkökulmista?		
Pystynkö kuuntelemaan muita?		
Siedänkö sähläystä?		
Tuonko esiin omia näkemyksiäni?		
Pysynkö omien ehdotusteni takana?		
Osaanko yhdistellä erilaisia näkemyksiä?		
Joustanko tarvittaessa?		
Osaanko rakentaa eri näkemyksistä yhteisen?		

- Mitä enemmän sinulla on kyllä-vastauksia, sitä paremmin sopeudut ryhmään.
- Ryhmätyötaidot ovat tärkeitä tämän päivän työelämässä.
- Koulussa sinulla on hyvä tilaisuus harjoitella niitä, vaikka se ei aina ole helppoa.

Ryhmässä oppimisen etuja ovat:

1. tehtävien tekeminen helpottuu
2. tiedot ja taidot kasvavat
3. ongelmanratkaisutaidot kasvavat
4. omien arvojen rakentaminen helpottuu
5. näkee oman toiminnan vaikutukset
6. ryhmätyöskentelytaidot kehittyvät
7. oppii vaikuttamaan
8. oppii kuuntelemaan toisia ja kehittämään omaa ajattelua ja mielipiteitä
9. oppii keksimään uutta
10. sosiaaliset taidot kehittyvät
 - ennakkoluulot vähenevät ja suvaitsevaisuus lisääntyy
 - sopeutuminen kasvaa
 - viestintätaidot lisääntyvät
11. jaettu suru puolittuu ja ilo kaksinkertaistuu

Lähde: Haime, S., Huttunen, M-L., Kuikka, J. & Valtonen, T. Opettajan Valmentaja, oppilaanohjaus 7-9. 2009. Helsinki: EDITA.

1.6 Linkkivinkit ja oheislukemisto

nuortenakatemia.fi/note 23.6.2008

Temperamentin ja oppimisvaikeuksien vaikutus koulunkäyntiin

Jokainen opettaja kohtaa erilaisuutta. Oppilaiden yksilöllisyyden huomioiminen suurissa opetusryhmissä on haastavaa, mutta ei mahdotonta. Tieto erilaisista oppimiseen vaikuttavista yksilöllisistä tekijöistä, kuten temperamentista ja oppimisvaikeuksista helpottaa suhtautumista erilaisuuteen. Erilaisuuden huomiointiin on olemassa helppoja käytännön ratkaisuja, jotka tukevat kaikkien oppilaiden opetusta. Myös turvallisen ryhmän rakentaminen on yksilöllisyyden huomiointia. Turvallisessa ryhmässä on helppo olla oma itsensä.

Temperamentin vaikutus koulunkäyntiin

Temperamentilla tarkoitetaan ihmiselle tyypillistä, yksilöllistä käyttäytymis- tai reagoimistyyliä, joka erottaa hänet muista. Temperamentti selittää, miksi saman perheen lapset ovat erilaisia, samasta kasvatuksesta ja samasta kasvuympäristöstä huolimatta, ja miksi samanlaiset kasvatusmenetelmät tehoavat lapsiin eri tavoin. Temperamenttipiirteitä ovat esimerkiksi aktiivisuus, sosiaalisuus, emotionaalisuus, taipumus ärtyvyyteen ja mielihäily, joustavuus uusissa tilanteissa, sopeutumisen vaikeus tai helppous ja tapa keskittyä asioihin.

Temperamentti ei ole yhteydessä älykkyyteen eikä kykyihin, mutta vaikuttaa siihen, miten lapsi suhtautuu oppimiseen, mistä kouluaineista hän pitää ja minkälaisella tavalla hän mieluiten opiskelee. Temperamentti heijastuu myös opettajan ja oppilaan väliseen vuorovaikutukseen, oppilaan asemaan luokassa, kaverisuhteisiin ja minäkuvan muodostumiseen. Oppilaan temperamentti vaikuttaa siihen, miten opettaja häntä arvioi, miten paljon oppilaasta pitää ja miten häntä opettaa. Tietyntyyppinen temperamentti tukee koulunkäyntiä, jopa nostaa arvosanoja. Monet motivaation osoituksina pidetyt seikat, kuten aktiivisuus, uteliaisuus, kiinnostuneisuus, innostuneisuus uuden edessä, joustavuus ja nopea asioiden omaksuminen, ovat todellisuudessa synnyntäytymisen temperamentin ilmentymiä.

Temperamentti voi myös vaikeuttaa koulumenestystä ja tehdä joistakin lapsista omiin kykyihinsä ja oikeaan osaamiseensa verrattuna alisuoriutujia. Temperamentti vaikuttaa oppilaan suhtautumiseen oppimiseen: kokeeko hän uuden oppimisen hauskana ja mielenkiintoisena, vai herättääkö kaikki uusi ja tuntematon hänessä varautuneisuutta ja vastarintaa. Toinen kertaa asioita mielellään, harjoittelee ja toistaa jo kerran oppimaansa. Toiselle tällainen tapa opiskella on kammotus. Yksi tekee sinnikkäästi kerran aloittamansa loppuun, toinen keskeyttää vähän väliä ja tekee kolmea työtä yhtä aikaa.

Temperamentin merkityksen ymmärtäminen vaikuttaa siihen, miten opettaja tulkitsee oppilaan käytöksen. ”Opettajan on helpompaa suhtautua oppilaisiin ja käsitellä omia negatiivisia tunteitaan, kun hän erottaa aktiivisuuden tottelemattomuudesta, sinnikkyyden vastarinnasta ja tietää, että sopeutumattoman oppilaan protesti ei ole suunnattu häntä vastaan” (Keltikangas-Järvinen 2006, 265.)

Lähde: Keltikangas-Järvinen, L. Temperamentti ja koulumenestys. 2006. WSOY.

Oppimisvaikeudet

Oppimisvaikeudet voidaan luokitella kielellisiin erityisvaikeuksiin, hahmotusvaikeuksiin, tarkkaavaisuuden ja toiminnan ohjauksen vaikeuksiin sekä motorisiin erityisvaikeuksiin. Näiden lisäksi oppimisvaikeus voi liittyä kehityksellisiin vaikeuksiin, kuten cp-vammaan, kehitysvammaan tai psykososiaalisiin ongelmiin, kuten käytöshäiriöihin tai pelkotiloihin. Oppimisvaikeudet ilmenevät usein yhdessä: lukivaikeuksisella on usein vaikeuksia myös matematiikassa ja matematiikan oppimisvaikeuksia omaavalla hahmottamisen häiriöitä.

Oppimisvaikeuksiset leimattiin aikaisemmin laiskoiksi, tyhmiksi tai epämotivoituneiksi. Oppimisvaikeus ei kuitenkaan tarkoita sitä, ettei ihminen voisi oppia tai että hän oppisi huonommin. Oppiminen vain tapahtuu eri tavalla ja tahtiin kuin muilla.

Lukivaikeus

Lukivaikeus ilmenee lukemisen ja kirjoittamisen hitautena tai virheiden suurena määränä. Äänteet ja kirjaimet sekoittuvat toisiin, kirjaimet vaihtavat paikkaa tai puuttuvat kokonaan ja käsialasta tulee kömpelöä. Vaikeus koskee myös vieraita kieliä, niiden lukemista ja kirjoittamista ja erityisesti kirjoitusasun muistamista. Vierasperäiset ja toisiaan ääni-asultaan muistuttavat kirjaimet (t - d, p - b) sekaantuvat toisiinsa. Ongelmia aiheuttavat myös lyhyet ja pitkät vokaalit (esimerkiksi aa tai ii) ja kaksoiskonsonantit (esimerkiksi kk tai pp).

Henkilö, jolla on lukemisen ymmärtämisen vaikeus, ei saa selvää lukemastaan. Tämä voi johtua työmuistin ongelmista tai vaikeudesta ymmärtää kieliopillisia rakenteita. Tutkimusten mukaan tällaisia lukijoita on 12 prosenttia väestöstä.

Neljälläkymmenellä prosentilla lukivaikeuksista on myös matematiikan oppimisen vaikeus. Ongelmia voi esiintyä myös asioiden hahmottamisessa, jolloin vaikeutuvat suunnan, paikan ja etäisyyden hahmottaminen. Arjessa tämän huomaa esimerkiksi kalenterin käytön vaikeutena ja myöhästymisenä sovitusta tapaamisista. Aika ja päivämäärät sekaantuvat toisiinsa ja nimiä on vaikea muistaa. Tähän liittyen vaikeuksia esiintyy myös toiminnan ohjauksessa ja tarkkaavaisuudessa.

Matematiikan oppimisvaikeus

Matematiikan vaikeuksia eli dyskalkuliaa ilmenee noin 3 - 7 prosentilla väestöstä. Tarkkaa määrää on vaikea sanoa, koska matematiikan oppimisvaikeus ilmenee eri ihmisillä eri tavalla ja sitä ei useinkaan diagnosoida. Matematiikan oppimisen vaikeus saattaa myös esiintyä vain yhdellä matematiikan osa-alueella.

Matematiikan oppimisvaikeus ilmenee esimerkiksi soveltamisen vaikeutena, mittayksiköiden käyttämisessä, laskuvaiheiden auki kirjoittamisessa, lukujen oikein-kirjoituksessa sekä avaruudellisessa hahmottamisessa. Lisäksi numeroita saattaa puuttua tai ne voivat vaihtaa paikkaa. Matemaattisten tehtävien ulkopuolella vaikeus näkyy lähinnä vaikeutena käsittää suuntaa ja aikaa, muistaa ja ymmärtää pitkiä sanallisia ohjeita sekä erilaisten strategiapeliä, kuten shakin, pelaamisessa.

Hahmottamisen vaikeudet

Hahmottamisen vaikeudet ovat erilaisia vaikeuksia hahmottaa asioita, tekstiä, paikkoja, toimintatapoja tai esineitä. Ne vaikeuttavat esimerkiksi lukemista ja ennen kaikkea matematiikan opiskelua. Hahmottamisen vaikeudet näkyvät työmuistin heikkoutena, vaikeutena arvioida etäisyyksiä ja sijainteja, jaksottaa asioita, sekä ymmärtää kuvauksia suullisista ohjeista, ajantajua, ymmärtää symboleja ja laitteiden toimintamekanismeja ohjeista huolimatta.

ADHD eli tarkkaavaisuushäiriö ja ylivilkkaus

Häiriö voi esiintyä erilaisina yhdistelminä, jolloin siihen kuuluvat tarkkaavaisuushäiriö, ylivilkkaus ja impulsiivisuus tai pelkkä tarkkaavaisuushäiriö (ADD) tai ylivilkkaus ja impulsiivisuus. Häiriötä arvioidaan olevan lapsilla noin 3 - 7 prosentilla ja aikuisilla 2 – 4 prosentilla. Miehillä tarkkaavaisuushäiriö, johon liittyy ylivilkkautta, on noin kolme kertaa yleisempää kuin naisilla.

Tarkkaavaisuushäiriö ilmenee huolimattomuutena kuten tavaroiden jatkuvana kadottamisena, motorisina ongelmina, ulkopuolisista ärsykkeistä häiriintymisenä, kyvyttömyytenä järjestää toimintaa ja hahmotushäiriöinä. Opiskeluun vaikuttaa pitkäjännitteisyyden puute, joka ilmenee vaikeutena jaksaa kuunnella, tehdä tehtäviä loppuun, keskittyä ja säilyttää tarkkaavaisuus muista ärsykkeistä huolimatta. Ongelmia esiintyy myös lukemisessa, kirjoittamisessa, tekstin ymmärtämisessä, jäsentämisessä ja analysoinnissa sekä matematiikassa ja itsensä ilmaisussa, yksityiskohtien huomioon ottamisessa ja hahmottamisessa. Tarkkaavaisuushäiriöisen on vaikeaa suunnitella omaa toimintaansa ja aikataulujaan. www.adhd-liitto.fi

Aspergerin oireyhtymä

Aspergerin oireyhtymä on aivoperäinen keskushermoston häiriö, jonka tyypillisiä oireita ovat vaikeudet sosiaalisessa vuorovaikutuksessa, pakottava tarve juuttua rutiineihin, puheen ja kielen kehityksen ongelmat, eleiden ja ilmeiden tuottamisen vaikeus ja niiden ymmärtämättömyys sekä motorinen kömpelyys joko hieno- tai karkeamotoriikassa. Usein Asperger-ihmisillä on jokin erityinen harrastus tai mielenkiinnonkohde, jonka ympärillä elämä pyörii. Mielenkiinnon kohde näyttää usein vievän niin paljon aikaa, että muut toiminnot, kuten ihmissuhteen ja arki kärsivät. Tähän saattaa liittyä ongelmia toiminnan ohjauksessa. Ongelmia esiintyy myös puheen kehittämisessä, joka myöhemmällä iällä ilmenee pikkutarkkana puheena. www.autismisaatio.fi

Kehitysvammaisuus

Kehitysvammaisella tarkoitetaan ihmistä, jonka henkinen toiminta tai kehitys on estynyt tai häiriintynyt synnynnäisen tai kehitysiässä saadun sairauden, vian tai vamman vuoksi. Kehitysvammaisuuden lääketieteellisiä diagnooseja on paljon. Useimmat niistä ovat harvinaisia. Suurta osaa kehitysvammaisista ei kyetä täysin diagnosoimaan eikä vammautumisen todellista syytä saada tietää.

Kehitysvammaisuuden tietopankki www.saunalahti.fi/kup/index.html

Dysfasia

Dysfasialla tarkoitetaan erilaisia lasten kielenkehityksen erityisvaikeuksia tai häiriöitä, jotka eivät johdu muusta sairaudesta tai vammasta ja jotka ilmenevät puheen tuottamisessa ja/tai ymmärtämisessä.

Dysfasia ilmenee eri yksilöillä eri tavoin. Tyypillisiä puutteita ovat mm. ikätasoon nähden suppea sana- ja käsitevarasto, virheelliset sanahahmot, huomattavan epäselvä puhe, yksinkertaiset lauseet ja sanojen löytämisongelmat. Joku lapsi puhuu alussa hyvin vähän tai ei ehkä ollenkaan. Joku lapsi saattaa puhua omaa kieltään. Joillakin lapsilla ei ole juurikaan ongelmia puheen tuottamisessa vaan vaikeudet ovat ymmärtämisen puolella. Usein kielen vaikeuksiin liittyy myös muita erityispiirteitä, esim. ylivilkkautta, tarkkaavaisuuden häiriöitä, hahmotushäiriöitä, motorista kömpelyyttä ja/tai keskittymisvaikeuksia. Ulkoiset ärsykkeet voivat häiritä ja kommunikaatio-ongelmat vaikeuttavat sosioemotionaalista kehitystä. Kouluiässä lukemaan ja kirjoittamaan opettelu saattaa olla työlästä.

Aivohalvaus- ja dysfasialiitto www.stroke.fi

Lähde: Nuorten Akatemia. Saatavilla

<http://www.nuortenakatemia.fi/service.cntum?serviceType=serviceDocumentSection&documentId=27641&forceDownload=true> (luettu 9.6.2010).

